

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

İLE

ÇİN HALK CUMHURİYETİ

ARASINDA

YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA

Her biri Akit Taraf olan Türkiye Cumhuriyeti ve Çin Halk Cumhuriyeti;

Özellikle bir Akit Taraf vatandaş ve şirketlerinin diğer Akit Tarafın ülkesinde yapacakları yatırımlarla ilgili olmak üzere, eşitlik ve karşılıklı çıkarlar. gözönünde bulundurularak, aralarındaki ekonomik işbirliğini arttırma arzusu ile;

Anlaşmanın yatırımlara uygulanması ile sermaye ve teknoloji akışını ve Akit Tarafların ekonomik kalkınmasını canlandıracağını kabul ederek;

Yatırımlar için , istikrarlı bir ortamın ve ekonomik kaynakların en etkin kullanımını temini için adil ve eşit muamelenin gerekliliğine inanarak; ve

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması ile ilgili bir anlaşmanın ihdasına karar vermiş olarak,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1

Tanımlar

İşbu Anlaşmada,

a) "Şirket" terimi, kuruluş, şirket, iş-dernekleri ve diğer organizasyonlar dahil, Akit Taraflardan birinin yürürlükteki kanun veya diğer mevzuatına göre usulüne uygun olarak teşekkül eden tüzel kişiliği ifade eder.

b) "Vatandaş" terimi Akit Tarafın kanunları dahilinde o Akit Tarafın vatandaşı statüsündeki gerçek kişileri ifade eder.

c) "Yatırım" terimi, yatırımı kabul eden Akit Tarafın kanun ve diğer mevzuatı dahilinde yatırım olarak yapılan her çeşit mal varlığı olup, aşağıda belirtilenler de dahil; hisse , alacak hakkı , hizmet ve yatırım anlaşmalarından doğan hakları kapsar.

i) ipotek, tedbir ve rehin gibi maddi ve gayrimaddi haklar;

ii) şirket, şirket hisseleri veya şirketten ya da onun malvarlığından doğan menfaatler;

iii) yatırım ile ilgili olup ekonomik değer taşıyan haklar ve, para alacakları;

iv) telif hakkı, patent, ticari marka, ticari ünvan, endüstriyel tasarım, ticari sırlar, "know-how" ve peştemaliye dahil endüstriyel mülkiyet hakları;

v) Hukuken veya sözleşme ile tanınan haklar ve doğal

kaynakları araştırma, çıkarma veya kullanma ile ilgili imtiyaz ve kanuna uygun belgeler ve izinler;

vi) yeniden yatırımda kullanılan hasılatlar ve yatırımlarla ilgili kredi anlaşmalarından doğan anapara ve faiz ödemeleri .

d) "Hasılat" terimi ile yatırımdan elde edilen ve yatırımla ilgili kar, temettü, sermaye kazancı , royalty , yönetim, teknik yardım ve diğer ücretler ile aynı ödemeleri ifade eder.

2. Mal varlıklarının yatırım ve yeniden yatırım şeklindeki herhangi bir değişiklik onların yatırım olma vasfını etkilemez.

MADDE 2

Yatırım Muamelesi

1. Her Akit Taraf, kendi kanun ve diğer mevzuatı çerçevesinde, aynı koşullarda herhangi bir üçüncü ülkenin vatandaş veya şirketlerinin yatırımlarına tanınandan daha az elverişli olmamak üzere, ülkesinde yatırımlara ve ilgili faaliyetlere izin verecektir.

2. Her Akit Taraf yapılmış olan yatırımları, benzer koşullarda herhangi bir üçüncü ülkenin vatandaş veya şirketlerinin yatırımlarına uyguladığından daha az elverişli olmayan bir muameleyle tabi tutacaktır.

3. Akit Taraflardan birinin yürürlükteki kanun ve diğer mevzuatı dahilinde yasal olarak kurulan ve diğer Akit Tarafın vatandaş veya şirketlerinin yatırımları olan şirketlerin, kendi seçtikleri yönetici ve teknik personel ile anlaşmalarına tabiyet gözetilmeksizin izin verilir.

4. Her Akit Taraf yatırımlarla ilgili veya yatırımları etkileyen kanun, yönetmelik ve kuralları yayımlayacaktır.

5. Bu maddenin 1. ve 2. paragraflarında belirtilen muamele ve koruma, bir Akit Tarafın, üçüncü bir ülkenin vatandaş veya şirketlerine tanınan ve onun gümrük birliği ,ortak pazar

veya serbest ticaret bölgesi ile ilgili bir birliğe üyeliğinden kaynaklanan herhangi bir imtiyazı, diğer Akit Tarafın vatandaşı veya şirketlerine genişletmek zorunda olduğu şeklinde yorumlanamaz.

MADDE 3

Kamulaştırma

1. Aşağıda belirtilen şartlar sağlanmadıkça, Akit Taraflardan birinin vatandaşı veya şirketlerinin yatırımları diğer Akit Taraf ülkesinde kamulaştırılmayacak veya devletleştirilmeyecek veya eşit etkisi olan önlemlere maruz kalmayacaktır. Önlemler kanun ve diğer mevzuat dahilinde kamusal amaçla alınır. Önlemler ayrımcı değildir.
2. Tazminat, hangisi daha önce gerçekleşir veya uygulanabilirse, kamulaştırılmanın yapıldığı veya ilan edildiği tarihteki makul piyasa değerine tekabül edecek, serbestçe ve gecikmeksizin transfer edilecektir. Tazminatın ödenmesinin gecikmesi durumunda ilgili vatandaşı veya şirket ödemedeki usule aykırı gecikme dönemi için faiz alacaktır.
3. İlgili vatandaşı veya şirketin talebi üzerine, tazminat tutarı yatırımın yapıldığı Akit Taraf mahkemesi veya aynı seviyedeki başka bir organ tarafından tekrar değerlendirilebilir.
4. Bir Akit Taraf vatandaşı veya şirketlerin diğer Akit Taraf ülkesinde bulunan yatırımların savaş veya diğer silahlı çatışma, olağanüstü hal, ayaklanma, ihtilal veya isyan sonucu zarara uğraması durumunda, ikinci Akit Taraf tazminat veya benzerini, üçüncü ülke vatandaşı ve şirketlerine sağlayacağı tazminattan daha az elverişli olmamak koşulu ile, birinci Akit Taraf vatandaşı veya şirketlerine sağlayacaktır.

MADDE 4

Geri Transfer

1. Her Akit Taraf, kendi kanun ve diğer mevzuatı dahilinde, yapılacak olan yatırımlarla ilgili olarak aşağıda belirtilen transferlerin kendi ülkesine ve ülkesi dışına yapılmasına müsaade eder.
  - a) Hasılat,
  - b) Yatırımın tamamının veya bir kısmının satış veya tasfiye bedeli,
  - c) Madde 1 (c) de belirtilen yatırıma yönelik diğer bedeller.
2. Bu maddenin 1'inci paragrafında belirtilen transferler, transfer tarihindeki geçerli olan kur üzerinden, yatırımın yapıldığı konvertibl para birimi ya da ilgili vatandaşı veya şirket tarafından mutabık kalınan herhangi bir konvertibl para birimi ile gecikmeksizin yapılacaktır.

MADDE 5

Halefiyet

1. Eğer bir Akit Tarafın vatandaş veya şirketi ticari olmayan risklere karşı kanuni bir sistem dahilinde sigortalanmışsa, bu tür bir sigortalamanın şartları gereği, sigortalayanın banse konu vatandaş veya şirketin haklarına halefiyeti diğer Akit tarafça tanınacaktır.
2. Sigortalayan, vatandaş veya şirketin sahip olacağı haklar dışında hiğ bir hakka sahip olamayacaktır.
3. Bir Akit Taraf ile sigortalayan arasındaki uyurşmazlıklar bu Anlaşmanın 7. maddesi hükümlerine göre çözümlenecektir.

MADDE 6

Müzakereler

Herhangi birinin talebi sonucu Akit Taraflar, Anlaşma ile ilgili olarak veya Anlaşmanın yorumu veya uygulaması ile ilgili her türlü uyurşmazlığı çözümlmek için beklemeksizin müzakereye başlayacaklardır.

MADDE 7

Yatırım Uyurşmazlıkları

Bir Akit Tarafın vatandaş veya şirketi ile diğer Akit Taraf arasında, diğer Akit Tarafın ülkesindeki bir yatırımla ilgili uyurşmazlık řu şekilde çözümlenir:

a) Uyurşmazlığın tarafları uyurşmazlıklarını öncelikle iyi niyetle müzakere ve görüşmelerle çözüme yoluna gideceklerdir. Eğer bu müzakere ve görüşmeler başarısız olursa, uyurşmazlık, sözkonusu vatandaş veya şirket ile Akit Tarafın kabul ettiği bağlayıcı olmayan üçüncü taraf usulleriyle çözümlenebilir. Eğer uyurşmazlık yukarıda belirtilen usullerle çözümlenemezse, ilgili vatandaş veya şirket uyurşmazlığı mezkur Akit Taraf mahkemesine götürebilir.

b) Eğer uyurşmazlığın başladığı tarihten itibaren bir yıl içinde, Madde 3'de belirtilen ve kamulaştırma ve devletleştirme sonucu ortaya çıkan tazminat miktarı ile ilgili uyurşmazlık çözümlenemezse, uyurşmazlığa katılan Akit Tarafların her biri uyurşmazlığın UNCITRAL tahkim kurallarına göre çözümlü için bu maksatla kurulan tahkim kuruluna başvurabilir. Akit Tarafın vatandaş veya şirketi ile diğer Akit Taraf arasındaki diğer uyurşmazlıklar, uyurşmazlığa taraf Akit Taraf kanun ve diğer mevzuatı dahilinde uluslararası tahkim kuruluna götürülebilir. Bu maddenin (a) bendinde belirtilen mahkemeye vatandaş veya şirketler tarafından başvurulması halinde bu paragraf hükmü tatbik edilmez.

c) Her iki Akit Tarafın 1965 "Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi"ne taraf olması halinde, uyuşmazlık yatırım yapıldığı Akit Tarafın sözleşmeye katılma koşulları dahilinde Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezine sunulabilir.

MADDE 8

Akit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlık

1 . Bu anlaşmanın yorumu ve uygulanması ile ilgili uyuşmazlıklarda, Akit Taraflar iyi niyet ve anlayış ile hızlı ve adil çözümler bulmak için işbirliği yollarını araştıracaklardır. Bu bağlamda, Akit Taraflar sözkonusu çözümlere ulaşmada doğrudan ve anlamlı görüşmelere gireceklerdir. Eğer bu görüşmeler başarısız olursa, Akit Tarafların herhangi birinin isteği doğrultusunda, uyuşmazlık Akit Taraflarca kabul edilen uygulanabilir uluslararası kurallar dahilinde bağlayıcı kararlar almak amacıyla tahkim kuruluna sunulabilir.

2. Tahkim kuruluna başvurudan sonra iki ay içinde her Akit Taraf bir hakem seçer. İki hakem, üçüncü bir devlet vatandası olan üçüncü bir hakemi Heyet Başkanı olarak seçerler. Eğer herhangi bir Akit Taraf belirtilen süre içerisinde bir hakem seçemezse, diğer Akit Taraf Uluslararası Adalet Divanı Başkanından seçimi yapmasını isteyebilir.

3. Heyet Başkanının seçiminden sonra üç ay içinde tahkim kurulu, Anlaşmanın diğer koşulları doğrultusunda usul kuralları üzerinde anlaşmak zorundadır. Anlaşmazlık durumunda, mahkeme Uluslararası Adalet Divanı Başkanından, Uluslararası tahkim yöntemleri ile ilgili genel kurallar dahilinde, usul kurallarını belirlemesini ister.

4.Tahkim talep eden Akit Tarafın uyuşmazlığı doğrudan ve anlamlı görüşmeler ile çözümlenmeye çalışmış olduğunun tespiti üzerine, tahkim kurulu uyuşmazlığın esasları üzerinde tahkim görevine başlar.

5.Duruşma sonunu takip eden 2 ay içinde mahkeme oy çoğunluğu ile karara varır. Karar kesin ve bağlayıcıdır.

6.Başkanın ve hakemlerin masrafları ve diğer ilgili masraflar Akit Taraflar arasında eşit şekilde paylaşılarak ödenir. Ancak, mahkeme Akit Taraflardan birisinin daha yüksek bir oranı ödemesini, takdir yetkisini kullanarak, isteyebilir.

MADDE 9

Aykırılık

Bu Anlaşma iki Akit Tarafın da yatırımların kabulüne ilişkin kuralları koymasına engel teşkil etmez, ancak bu kurallar bu anlaşmayla sağlanan hakları ihlal edemez.

MADDE 10

Vergilendirme

Her Akit Taraf, kendi vergi politikaları açısından, diğer Akit Taraf vatandaş ve şirketlerinin yatırım anlaşmalarında hakkaniyet ve eşitlik ilkesine sadık kalmalıdır.

MADDE 11

Yürürlüğe Girme, Yürürlük Süresi ve Sona Erme

1. Bu Anlaşma, Akit Tarafların kendi ülkelerindeki iç yasal işlemlerin tamamlanmış olduğunu birbirlerine yazılı olarak bildirdikleri tarihten sonraki otuz gün içinde yürürlüğe girecektir. Bu Anlaşma on yıllık bir süre için yürürlükte kalacak ve bu Maddenin 2. pragrafına göre sona erdirilmedikçe yürürlükte kalmaya devam edecektir. Anlaşma, 1971 yılından sonra yapılan yatırımlara uygulanacaktır.
2. Akit Taraflardan herbiri, yazılı olarak diğer Akit Tarafa 1 yıl önceden feshi ihbarda bulunarak, ilk on yılın bitiminden veya bundan sonra her an sona erdirebilir.
3. Bu Anlaşma Akit Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile değiştirilebilir. Herhangi bir değişiklik, Akit Taraflardan herbirinin diğer Akit Tarafa değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm iç formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.
4. Bu Anlaşmanın son bulmasından önce yapılan veya iktisap edilen ve dolayısıyla bu Anlaşmanın uygulandığı yatırımlara Anlaşmanın sona ermesinden önceki diğer tüm maddelerin hükümleri, sözkonusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı, imzalamışlardır.

Tarafların tam yetkili temsilcileri

Türkçe, Çince ve İngilizce dillerinde ve her metin aynı derecede geçerli olmak üzere ikişer metin olarak Pekin'de 13.11.1990 tarihinde aktedilmiştir.

Yorumda farklılık halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA
HÜKÜMETİ ADINA

ÇİN HALK CUMHURİYETİ